

KADEŞ ANTLAŞMASI 'na ait Çivi Yazılı Tablet
(M.O. 1274)

KADEŞ SAVAŞI VE BARIŞ ANTLAŞMASI :

M.Ö. 1274 tarihinde II. Ramses ile Muvattalli arasında Kadeş önünde büyük bir meydan savaşı yapılmış ve Kadeş Barış Antlaşması ile sonuçlanmıştır.

Bu antlaşmaya bağlı olarak II. Ramses savaştan önce aldığı yerleri boşaltmış, Kadeş Şehri Hititlere kalmıştır.

Kadeş Barış Antlaşması sırasında orduda çıkan bir isyanda, Muvattalli öldürülmüştür. Antlaşma, onun yerine geçen III. Hattuşili tarafından imzalanmıştır. (M.Ö.1269) Bu antlaşma dünya tarihinde eşitlik ilke-sine dayanan en eski antlaşmadır.

Antlaşma çivi yazısıyla gümüş plakalar üzerine Akadca olarak yazılmış-tır. Ayrıca Kralın mührünün yanında Kraliçenin mührü de vardır.

Bu antlaşmanın gümüş levhalara kazınmış olan asıl metinleri kayıptır. Mısır'da tapınakların duvarlarına kazınan antlaşmanın bir nüshası da, Boğazköy (Boğazkale) kazılarında kil tablet olarak bulunmuş olup İstanbul Arkeoloji Müzesinde sergilenmektedir.

Kadeş antlaşmasının Hattuşa' da bulunan çivi yazılı tabletinin büyütülmüş kopyası New York'ta Birleşmiş Milletler Binasında asılıdır.

KADEŞ ANTLAŞMASI METNİ

“Mısır Memleketi Kralı, Büyük Kral, Kahraman Ra-maşe-şa mai Amana’ nın Hatti memleketlerinin büyük Kralı Hattuşili ile iyi dostluklarının, kardeşliklerinin ve büyük krallıklarının devamı için yaptıkları antlaşmadır.

Bunlar, Mısır memleketi Büyük Kralı, bütün memleketlerin kahramanı, Mısır memleketi Kralı, Büyük Kral, kahraman Minmuarea’nın oğlu, Mısır memleketi Kralı, Büyük Kral, kahraman Min-pahirita’rea’nın torunu, Rea- Maşeşa Mai Amana’nın, Hatti memleketi Kralı, Büyük Kral, Murşili’ nin oğlu, Büyük Kral, Hatti memleketi Kralı, kahraman Şuppiluliuma’ nın torunu, Büyük Kral, Hatti memleketi Kralı, kahraman Hattuşili’ ye söylediği sözlerdir.

Aramızda daima olarak iyi kardeşlik ve iyi sulh kurdum. Mısır memleketi ile Hatti memleketi arasındaki münasebetlerde iyi kardeşliğin ve iyi sulhun tesisi için şunları söylüyorum:

İşte, Mısır memleketi ile Hatti memleketi arasındaki münasebete gelince, ezelden beri tanrı onlar arasında düşmanlığa müsaade etmediğinden antlaşma ebedidir. Büyük Kral, Mısır memleketi Kralı, Rea-Maşeşa Mai Amana, güneş ve fırtına tanrılarının münasebeti gibi öyle edebi bir münasebet tesis etti ki, o aralarında daima düşmanlık yapmağa mani olur.

Mısır memleketi Kralı, büyük Kral Rea-Maşeşa Mai Amana gümüş bir tablet üzerine kardeşlik Hatti memleketi Kralı, büyük Kral Hattuşili ile bugünden itibaren aramızda iyi sulh ve iyi bir kardeşlik tesisi için bir muahede yaptı.

O benim kardeşimdir, ben de onun kardeşiyim ve onunla daima sulh halindeyiz. Bize gelince: Bizim kardeşliğimiz ve sulhumuz evvelce Mısır memleketi arasındaki sulh ve kardeşlikten daha iyi olacaktır.

Bak, Mısır memleketi Kralı, Büyük Kral Rea-Maşeşa Mai Amana Hatti memleketi Kralı, Büyük Kral Hattuşili ile sulh ve kardeşlik halindedir.

Bak, Mısır memleketi Kralı Rea-Maşeşa Mai Amana'nın oğulları Hatti memleketi Kralı, Büyük Kral Hattuşili' nin oğulları ile ve kardeşleri ile sulh ve dostluk daimidir. Onlar da bizim gibi kardeş ve sulh halindedir.

Mısır memleketiyle Hatti memleketi arasındaki münasebete gelince: Onlarda bizim gibi daima kardeşlik ve sulh halindedirler.

Mısır memleketi Kralı, büyük Kral Rea-Maşeşa Mai Amana istikbalde her hangi bir şey almak için Hatti memleketine girmeyecektir. Hatti memleketi Kralı, Büyük Kral Hattuşili de istikbalde herhangi bir şey almak için Mısır memleketine girmeyecektir.

Bak Güneş ve Fırtına tanrılarının Mısır memleketi ile Hatti memleketi için getirmiş oldukları ilahi ni-zam, onlar arasındaki sulh ve kardeşliktir, düşmanlık değildir.

Bak Mısır memleketi Kralı; Büyük Kral Rea-Maşeşa Mai Amana bugünden itibaren iyi durumu muhafazada sebat edecektir. İşte Mısır memleketi Hatti memleketi ile daimi sulh ve kardeşlik halindedir.

Eğer yabancı bir memlekette bir düşman Hatti memleketine gelirse ve Hatti memleketi Kralı, Büyük Kral Hattuşili bana “Ona karşı koymak için bana yardıma gel” diye bir haber gönderirse Mısır memleketi Kralı, Büyük Kral Rea-Maşeşa Mai Amana piyadesini süvarisini gönderecek onu öldürecek, Hatti memleketi için ondan intikam alacak.

Eğer Hatti memleketi Kralı, Büyük Kral Hattuşili tâbi beylerine kızarsa, onlar ona karşı bir kusurda bulunursa Mısır memleketi Kralı Büyük Kral Rea-Maşeşa Mai Amana’ ya haber gönderirse Mısır memleketi Kralı piyadesini ve süvarisini ona gönderir. O kimlere kızmışsa onları imha eder.

Eğer dış memleketlerden yabancı bir düşman Mısır Kralı kardeşin Rea-Maşeşa Mai Amana’ ya ve Mısır memleketine karşı gelirse ve onun kardeşi Hatti memleketi Kralı Hattuşili’ ye “Ona karşı koymak için bana yardıma gel” diye bir haber gönderirse Hatti memleketi Kralı Hattuşili piyadesini, süvarisini gönderecek ve benim düşmanımı öldürecek.

Eğer Mısır Kralı Rea-Maşeşa Mai Amana tâbi beylerden birine kızarsa, onlar ona karşı birleşirlerse ve ben Hatti Kralı kardeşim Hattuşili’ ye “Haydi” dersem Hatti memleketi Büyük Kralı Hattuşili piyadelerini ve harb arabalarını gönderecek, o kimlere kızmışsa onların hepsini mahvedecek.

Bak, Hatti memleketi Kralı Hattuşili' nin oğlu babası Hattuşili' nin bir çok senelerinden sonra Hattuşili' nin yerine Hatti memleketi Kralı olacak. Eğer Hatti memleketinin asilzadeleri ona karşı birleşirlerse Mısır memleketi Kralı, Büyük Kral Rea-Maşeşa Mai Amana piyadelerini ve harp arabalarını Hatti memleketinin hatırı için onlardan intikam almak üzere gönderecek. Hatti memleketinin Kralının ülkesinde asayişini temin ettikten sonra memleketleri Mısır'a dönecekler.

Eğer bir asilzade Hatti memleketinden kaçarsa böyle bir adam Mısır memleketi Kralı, Büyük Kral Rea Maşeşa Mai Amana' ya iltica ederse vazifesini yerine getirmek için, ister Hatti memleketi Kralı Hattuşili' ye ait olsun, ister ayrı bir şehre ait olsun, onu yakalayacak ve onu Hatti Kralı, Büyük Kral Hattuşili' ye iade edecektir.

Eğer bir asilzade Mısır memleketi Büyük Kralı Rea-Maşeşa Mai Amana' dan kaçarsa ve böyle birisi Hatti memleketine, Hatti memleketi Kralı Büyük Kral Hattuşili' ye gelirse onu yakalayacak, kardeşi Mısır memleketi Kralı Büyük Kral Rea-Maşeşa Mai Amana' ya iade edecektir.

Eğer bir adam veya iki üç adam Hatti memleketinden kaçarsa, Mısır memleketi Kralı, Büyük Kral Rea-Maşeşa Mai Amana' ya gelirse Mısır memleketi Kralı Büyük Kral onları yakalayacak ve kardeşi Hattuşili' ye iade edecek. Mısır Kralı ve Hatti Kralı kardeşirler, bu sebepten onları bu kabahatleri için şiddetle cezalandırmassınlar, onların gözlerinden yaş akmasın, bu şahıslardan karıları ve çocuklarından intikam alınmasın."

Mısır Firavunu II.Ramses' in de Suriye'de egemenlik kurmak istemesi, her iki devletin de ticaret yolları ve Suriye toprakları içinde kalan Amurru ve Amka toprakları üzerinde hakimiyet amacı **Kadeş Savaşı**'nın başlamasına sebep olmuştur. Çünkü II.Ramses' in Suriye'yi ele geçirebilmesi, Anadolu'daki gücü elinde tutan Hititler' i saf dışı bırakmasına bağlıydı.

Kadeş Savaşı'nda Hititlerin elinde üç bin savaş aracı ile on yedi bin zırhlı asker, Mısır ordusunda ise Amon, Ra, Ptah, Seth isimleri verilmiş dört bölükten her birinde yirmi bin asker ve iki bin savaş aracı bulunmaktaydı.

Mısır ordusu üzerine bir baskın düzenleyerek üstünlük ele geçiren ve böylece savaşın başında üstünlüğü elinde tutan Hititler, galip geldiklerini sandılar. Bunun üzerine Mısır'ın yardımcı kuvvetlerle bir baskın düzenlemesinin ardından üstünlüklerini yitirdiler.

Kadeş Savaşı, uzun ve zorlu bir savaş olmuştur. Ancak uzun süren bu savaşta, galibiyetin hangi tarafta olduğu kesin olarak belirlenemedi. Bunun üzerine, Asurlular' ın Önasya' da gittikçe güçlenmesiyle oluşan tehdide ve savaşın bir sonuca varamayacakmış gibi görünmesi nedeniyle Kadeş Antlaşması imzalanarak, **Kadeş Savaşı** bitirildi.

Kadeş Savaşı, Mısır ve Hitit kaynaklarında farklı sonuçlarla yer almıştır; her bir devlet de kendisini “kazanan” olarak tarihlerine geçirmiştir.

Murşili, I. Hattuşili' den sonra Hitit krallığının başına geçmiştir. Hükümdarlığı yaklaşık M.Ö. 1540 ile 1530 yılları arasında sürmüştür. **Murşili**, Hattuşaş'ta kral olunca tüm akrabaları çevresinde birlik oluşturmuş ve birlikte hareket etmişlerdir.

Murşili en önemli, seferini güneye, Çukurova'ya (o zamanki adıyla Kizzuvatna) gerçekleştirmiştir. Kizzuvatna' yı tekrardan Hitit egemenliğine alan **Murşili**, büyükbabası I. Hattuşili' nin göze alamadığı Halpa şehrine saldırmış ve umulmadık bir başarı sağlayıp şehri yok etmiştir.

Kazanmış olduğu bu zaferin ardından **Murşili** gözünü daha da yükseklere dikti. Sıradaki hedef Babil' di. **Murşili** büyükbabasının uyguladığı “vur-kaç” taktiğini M.Ö. 1531 yılında Babil şehrine de uygulamış ve başarılı olmuştur.

Murşili gerçekleştirmiş olduğu bu büyük başarının ardından, tutsak ve ganimetlerde başkent Hattuşaş'a gelmiştir. Fakat kısa bir süre sonra daha önce birlikte hareket ettiği, kız kardeşinin kocası olan Hantili tarafından öldürülmüştür. **Anadolu Uygarlıkları / Hititler**

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇORUM VALİLİĞİ

Çorum

